

MAMLAKATIMIZDA MEHMONXONA BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

Reymbayeva Shaxnoza

Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada mamlakatimizda mehmonxona biznesining holati, rivojlanish tendensiyalari va ularning tahlili O'zbekistonda barcha toifadagi mehmonxonalar va mehmonxonalarning o'rtacha bandligi tahlil qilingan.

Tayanch so'z va tushunchalar: mehmonxona, mehmonxona nomerlari, xizmatlar diversifikatsiyasi, mehmonxona turlari, turizm, turist, ichki sayyoh, tur paket, ichki turizm.

Аннотация: В данной статье рассмотрено состояние гостиничного бизнеса в нашей стране, тенденции развития и их анализ, а также существующие недостатки в этой сфере и пути их решения. Представлен анализ статистических данных о средней загрузке всех категорий гостиниц Узбекистана по состоянию на март 2022 года. Кроме того, было проанализировано количество гостиниц в нашей республике и состояние гостиниц в регионах.

Ключевые слова: гостиница, гостиничные номера, диверсификация услуг, типы гостиниц, туризм, турист, внутренний турист, пакетный тур, внутренний туризм.

Abstract: In the article is presented results of the hotel business in Uzbekistan analysis, the development trends, as well existing shortcomings in this field and their solutions. The statistical data for the average occupancy of all categories of hotels in Uzbekistan was

presented for the of March 2022. In addition, the number of hotels in our Republic and the dissemination of hotels in regions were analyzed.

Key words: hotel, hotel numbers, diversification of services, hotel types, tourism, tourist, domestic tourist, package tour, domestic tourism.

O'zbekistonda bozor iqtisodiyotining shakllan-ishi jahon bozorlarida turizm sohasidagi keskin o'zgarishlar davriga to'g'ri keldi. Jahonda turizm iqtisodiyotning ahamiyatli tarmoqlaridan biriga aylanib bormoqda. Ma'lumki, turizm industriyasi millionlab ishchi va xizmatchilarni ish joylari bilan ta'minlab, ular kasb mahoratining o'sishiga imkoni-yatlar yaratib bermoqda. Hozirgi kunda dunyo yalpi ichki mahsuloti (YAIM)ning 10 %, umumiy eksport hajmining 7 % turizm hissasiga to'g'ri kel-moqda. Butunjahon turistik tashkilotining (BTT) ma'lumotlariga binoan turizm dunyo miqyosida tovarlar va xizmatlar eksporti bo'yicha to'rtinchi o'rinni (avtomobil, kimyo va yoqilg'i mahsulotlari eksportidan keyin), daromadlilik darajasi bo'yicha uchinchi o'rinni (neft ishlab chiqarish va avtomo-bilsozlik sanoatidan keyin) egallab kelmoqda. O'zbekiston Respublikasi hukumati turizm sohasini rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda. So'nggi yillarda jahon hamjamiyati O'zbekistonning turizm sohasida ulkan va tub o'zgarishlarni e'tirof etmoqda. Buning isboti sifatida turizmni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish, boshqaruv tizimini yaratish, turizm turlarini diversifikatsiya qilish, O'zbekistonning xalqaro maydonda tan olinishi va jozibadorligini ta'minlashga qaratilgan hujjatlar qabul qilinganligini e'tirof etish lozim. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni bilan tasdiqlangan «2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi»ninig 35-maqсадida turizm industriya-sini jadal rivojlantirish, iqtisodiyotda uning roli va ulushini oshirish, turistik xizmatlarni diversifikatsiya qilish va sifatini yaxshilash, turizm infratuzilma-sini kengaytirish masalasi ustuvor vazifa sifatida belgilab berildi². O'zbekistondagi umumiy turistik oqimning 76,2 % Samarqand, Buxoro, Toshkent va Xiva shaharlariga to'g'ri keladi, 24,6 % xorijiy turistlar Farg'ona vohasiga qiziqishmoqda. Turistik salohiyatning 40 % Toshkent shahri va

Toshkent viloyatiga, 37 % Samarqand, Buxoro va Xorazm viloyatlariga, 16 % Farg'ona vohasi va Surxondaryo

1. Концепция развития туристической отрасли Республики Узбекистан на среднесрочную перспективу.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni. viloyatlariga to'g'ri kelmoqda. 50 % hududlarni egallagan qolgan viloyatlarga turizmning atigi 7 % salohiyati to'g'ri kelmoqda3. Ushbu holat, bar-cha hududlarda turizmni rivojlantirishni va buning uchun zamonaviy mehmonxonalarni barpo etishni taqozo qiladi. Butun respublika bo'yicha 70,8 foizdan ortiq, Toshkent shahrida 83,6 foiz, Samarqandda 62,3 foiz, Qoraqalpog'istonda 93,9 foiz, Xorazmda 56,3 foiz, Buxoroda 46 foizni tashkil etdi. Bu juda yaxshi ko'rsatkichlar bo'lib, turizm industriyasining tiklanishidan, mehmonxona biznesi uchun esa ren-tabellikning tez tiklanishidan darak berib turibdi. Ushbu iqtisodchi olimlar ilmiy izlanishlarida turizm sohasi va mehmonxona xo'jaliklarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari, ularning mamlakatimiz va hududlardagi o'ziga xos xususiyatlari, sohaga innovatsiyalarni joriy qilish va samaradorligini oshirish muammolari o'z ifodasini topgan. Mazkur tadqiqotlarda mehmonxona xo'jaligi faoliyatiga oid masalalar turizmning infratuzilmasi sifatida qarab chiqilgan. Sohada xizmatlar sifati va samaradorligini oshirish masalalari, ularni baholash va tahlil qilish yo'llari tadqiqot ob'ekti sifatida o'rganilgan. Shuning bilan olimlarimiz tomonidan mamlakatimiz mehmonxona biznesida xizmatlar ko'rsatish sifatini yanada oshirish maqsadida turizm klasterlarini tashkil etish hamda mehmonxona biznesi resurslaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari va boshqa masalalar yetarlicha o'rganilmagan. E'tirof etish kerakki so'nggi yil-larda O'zbekistonda turizm sohasida bir qator sharoit va imkoniyatlar yaratilgan bo'lishiga qaramasdan, bu boradagi mavjud salohiyatdan to'liq foydalanilmayotgani ham kuzatilmoqda. Bu ayniqsa xorijiy va ichki turistlarning sayohati mobaynida yoki mavsumiy hamda doimiy ravishda

o'tkazilib kelinadigan festivallar davrida mehm-onxona nomerlarining yetishmasligi, nomerlarn-ing oldindan bronlashtirilganligi, mehmonxonada ko'rsatiladigan xizmatlar sifatining pastligi bir qan-cha muammolarga sabab bo'lishi bilan belgilandi. Sohadagi mavjud kamchiliklarni bartaraf etish bilan bog'liq bo'lgan istiqbolli yo'llarni ishlab chiqishdan iboratdir. Va bu kabi muammolarni bartaraf etish borasidagi tadqiqotlar muhim ilmiy va tadqiqot-larni amalga oshirish usullari metodologik aha-miyatga ega. Bugungi kunda O'zbekistonda mehmonxona sanoati jadal rivojlan-moqda. O'zbekistonda jami 1500 ga yaqin mehmonxona mavjud bo'lib, ularning umumiy sig'imi 9000 ta xonani tashkil etadi². O'zbekiston mehm-onxonalari har qanday did va byudjetga mos kel-adigan qulay ikki yulduzli mehmonxonalardan besh yulduzli hashamatli mehmonxonalargacha bo'lgan bizning did va dunyo qarashlarimizni ifoda etib turuvchi dizaynlar asosida barpo etilgan. Hozirgi kunda O'zbekistonning yirik shaharlari: Toshkent, Samarqand, Buxoro va Urganch hududida xalqaro miqyosda mashhur nomga ega va jahon andoza-lariga javob beradigan mehmonxonalar mavjud. O'zbekistondagi yulduzlarni tasniflashning ras-miy tizimi xona o'lchamlari, xizmatlar, liftning mavjudligi, dekoratsiya, xodimlarning malaka darajasi va shu kabi standart omillarga asoslanadi. Ayni paytda O'zbekiston hududi xorijiy sayyohlarni qabul qilishga har tomonlama tayyor. Xorijlik sayyohlar uchun keng ko'lamli imkoniyat-lar yaratilmoqda. Jumladan, barcha sayohat chek-lovlari olib tashlandi, 100 dan ortiq davlatlarga O'zbekiston hududiga vizasiz rejim orqali tashrif buyurish yo'lga qo'yildi. Shuni ta'kidlab o'tish joizki, O'zbekistonda turizm sohasining jadal tiklanishida ijobiy tendensiyalar kuzatilmoqda va yuqoridagi raqamlar 2022-yil oxiriga kelib 3.6 million nafargacha xorijiy sayyohlar tashrif buyurga-nini ko'rsatdi.

1. Tashrif buyurayotgan turistlarning yoshi haqida;
2. O'zbekistondagi mehmonxonalarga qancha turist tashrif buyurayotganligi haqida;
3. O'zbekistondagi mehmonxonalar ularni qoniqtirayotganligi va aksincha ekanligi haqida;

4. O'zbekistonga tashrif buyurayotgan turist-lar O'zbekiston mehmonxonalari haqida qanday fikr bildirishlari haqida;
5. O'zbekiston mehmonxonalarining servis xizmati ularga yoqish yoki yoqmasligi haqida;
6. O'zbekistondan tashqari boshqa chet el davlatida ham bo'lgan yoki bo'lmaganligi haqida;
7. Turistlar xorijiy mamlakatlarning nufuzli va katta mehmonxonalari haqida qanday fikrda ekanliklari haqida;
8. O'zbekiston mehmonxonalarining yanada rivojlanishida mahalliy aholining salbiy ahamiyati bor yoki yo'qligi haqida;
9. O'zbekistonda turizmni yanada rivojlanti-rish uchun yana qanday ishlarni amalga oshirish

Adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-sonli "2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni, 35-maqsad
2. Аверина О.И. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности (для бакалавров) / О.И. Аверина. — М.: КноРус, 2019. —94 с.
3. Aliyeva M. T., Mirzayev M. A., Turizm asoslari. O'quv qo'llanma.-T.: O'zbekiston faylasuflar nashriyoti. 2011.